

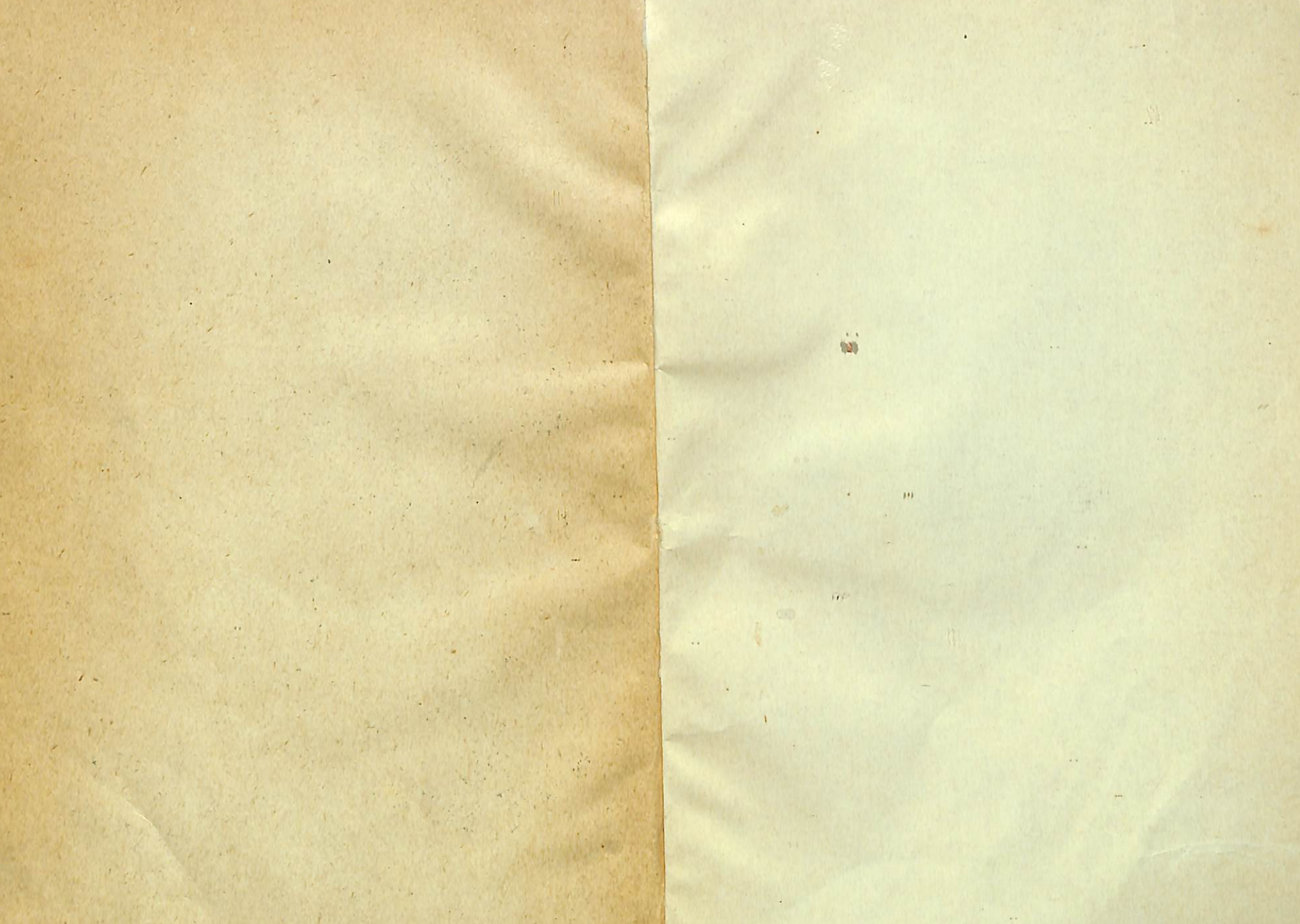
891.99

9-45

7

ᲑᲙᲗᲣ

19 NOV 2011

ՀԱՄԱՆԴԱՂ

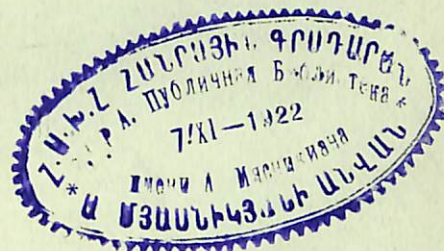
MOS KOD 21

ՆՈՅՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ

ՊՈՆՏՈՒ ՁԱՅՆԵՐ (ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ) 1910 .. 100 ՓՐՅ
ՊՂՆՁԻ ՆՐԳԵՐ » 1910 .. 60 ՓՐՅ.
ՇԱՄԱՆԴԱՂ » .. 5 ՂՐԵ

1001
444

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

1911
ՏՊԱՐԱՆ ՈՍԿԻՆԱՐԻ
ՏՐԱՊԻԶՈՆ

891.99
9-45

ՎԱՐԴԱՆ ԳԼՈՐԴԵԱՆՅ
(ԶՆԱՐ)

01 JAN 2009

15 MAR 2013

0805 MAR 10

25456

ԱՆՈՐ ՈՐ ՍԻՐԵՅԻ . . .
(ԶԵԱՐ)

ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ԵԴՈՒԱՐԴ ԳՕԼԱՆՃԵԱՆԻՆ

I

Եթէ սիրտ մ'ունիս գընա՛ զայն վառէ՛ ,
Ու իր բոցերէն անոր կամք չինէ՛ ,
Որ սին հով մը զայն՝ չգայ տարաւղնէ .
Եթէ կամքդ քար է , զայն պողպատ ձուլէ՛ . . . :

II

Դիտա՛ծ ես երբէք թէ՛ փոթորիկին
Խնչպէս կ'յաջորդէ երկինք մը պայծառ .
Այսպէս Յոյս մ'ունի ամէն սիրահար .
Դիտե՛ս արցունքը քոյրըն է ժպտին :

III

Ծաղիկներ ու մէջ նարկիսը գիտե՛ս
Ո՛հ որքան արդեօք սիրած եմ անո՛յշ ,
Ու կոյսերու մէջ սէ՛րս քաղցրանոյշ
Նարկիս ծաղիկը ինձ համար դուն ես . . .

IV

Վարդերէ մանեակ հիւսած եմ վիղիդ
 Ու քանի անգամ քեզ համար լացեր,
 Եւ միթէ՛ արդեօք դուն զիս չե՞ս սիրեր.
 —Աչքէդ կախուած է արյունքը վրճիտ. . .

V

Եթէ ամպերը իրենց շանթն ունին,
 Ու գանկը ուղեղ, միտքը իր ոճի՛ր,
 Արդ՝ ինչո՞ւ ըսէ դուն զիս սիրեցիր.
 Սէրն իսկ ոճիր մը չէ՞ գանկիս մէջ մթին . . .

VI

Ու միթէ մոխիրը հետքն չէ՞ բոցերու . . .
 Արդ՝ մի՛ դարմանար թէ սիրտս ալրած
 Հալարանն է սիրոյս շանթարծարծ,
 Իսկ իմ վրէժս հրաշորը հուժկու . .

VII

Ու մի՛կարծեր որ յաւիտենապէս
 Զքեզ սիրել ես պիտի կըրնամ,
 Սէրէն ճիշտ ոճիր կա՞յ շատ աստիճան
 Տե՛ս սիրտս Սէրն է, իսկ Ոճիրը ԵՍ. . .

VIII

Աշխարհի վրայ ամէն ոք իրեն
 Երազը ունի ըսպիտակ - կարմիր՝
 Բայց միայն ԵՍԻՆ երազը չմեռնիր,
 Իսկ քու երազդ ԵՍն է գիտեմ . . .

IX

Արդ քեզի համար կ'ուզե՞ս որ զոհեմ
 Իմ կեանքս ծաղիկ. ուրեմն եղի՛ր
 Աստուածներէ իսկ չա՛տ չա՛տ անբասիր,
 Ու մի՛ վախենար բռունցքէն դժխեմ . . .

X

Անձը ծախողը եթէ պոռնիկ մ'է,
 Ուրեմն ի՛նչ է անունը անոր,
 Որ խղճմտանքը, հողին ամէն օր
 Առանց դրամի մարդոց կը ծախէ . . . :

XI

Պող մը աղիճ մը չէ՞ շատ աւելի
 Վերջինը՝ քան թէ առջի անթիւն,
 Որ անձը ծախեց փոխան չոր հացին.
 Գիտե՛մ աշխարհը վատերով է լի . . .

XII

Կարապի լանջքէն կը կաթի արիւն
Զոր ըմպեցի ես երազիս մէջ ցաւ,
Ըսպիտակ մարմինդ միթէ չե՞ս հաւատար
Թէ կը սորվեցնէ ինձ ըստըրկութիւն . . . :

XIII

Տիեզերքի մէջ միայն կը ճանչնամ
Բանականութիւնը, միտքը ծայրագոյն
Օրէնքը՝ որուն երկրպագութիւն
Պիտ' կրնայ ընել միայն ասպագան . . . :

XIV

Ու մի՛ կարծեր որ բոցերն հոգւոյդ
Յաւիտենութեան համար պիտ' վառին .
Հաւատ՝ կմախքն ես վաղուան դուն ճղճիմ՝
Թէեւ այժմ ոէգ և այնքան անգուլթ . . . :

XV

Եթէ սիրտ մ'ունիս գնա՛ զայն վառէ՛,
Ու իր բոցերէն անոր կամք չինէ՛,
Որ սին հով մը զայն չգայ տարտըղնէ .
Եթէ կամքդ քար է, զայն պողպատ ձուլէ՛ . . . :

. մկնողն մտնողս յՍ
մկմն կտմի մէջը ուսմի
մկնաջմտն ուտընդմի ուսմի
մկնդմտի ուտն յսնդի յսնդի

։ մկնողն ուտն ուտն
ուտն ուտն ուտն ուտն
ուտն ուտն ուտն ուտն
մկնողն ուտն ուտն ուտն

։ մկնողն ուտն ուտն ուտն
ուտն ուտն ուտն ուտն
ուտն ուտն ուտն ուտն
մկնողն ուտն ուտն ուտն

։ մկնողն ուտն ուտն ուտն
ուտն ուտն ուտն ուտն
ուտն ուտն ուտն ուտն
մկնողն ուտն ուտն ուտն

: մկնորէն մոռաւոյ ԴՄ
 մկմն հոսմի յճր ուսմի
 ' մկն-աջմոն դոյրնդմոյն ոսմի
 ' մկնդմոյն ուն ԴՄճր ԴՄճր

Peut-être un jour ces souvenirs
Aurons pour nous des charmes.....

Բուն վոճեց գոժական մոլթին մէջ անհուն :
Տաք դիակներու ճապաղիքներէն
Կաթիլ կաթիլ կը կաթէր արիւն.
— « Իեթրո՞ղ, ես սուգն եմ հեծեծեց տրտում... »

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Քերթողը խածեց վայելունը բուին,
Ու գիշերին մէջ արիւնէն կարմիր
Այտերը օծեց աղջկան հայուն
Զոյգ աստղեր սիրուն...:

Կ'ըսեն թէ, գուժկան խաւարի սե բուն
Այտերէն կարմիր չլացած կոյսին,
Վու, վու է կուլայ ամէն իրիկուն,
Այտերէն կարմիր չլացած կոյսին...

ՄԱՐԵՐԳ
(ԾԱՂԻՆԵՐ)

I

Ըսէ, քոցեղ յէ՛ սա վարդը կարմիր,
Հոգիս, ա՛ն զանի շրթունքներուդ դիր:

Ըսէ, աշուտ յէ՛ սա յամիկն աշ հիր,
Բամբիշ, ա՛ն զանի դռն ֆունքերուդ դիր:

Ըսէ, տգոյն յէ՛ սա շուշանն—հոխաց,
Եարջա՛ն, ա՛ն չանի՛ ևս եւ համբուրած....

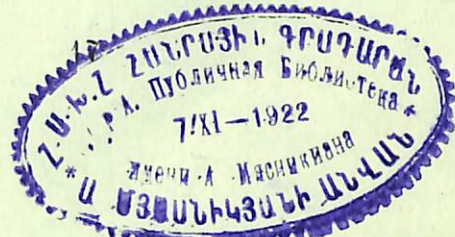
Ահա՛ քեզ անոս կազմորք տարին,
Ժայգաւենն ըրէ ծաներուդ խորձին:

Ըսէ, քննոյ յէ՛ յանսարք քրգոյն,
Ծարիրն ըրէ զայն ունքերուդ սիրուն:

Ռահան ծաղիկ մ'աշանա՛ սիրադիր՝
Ո՛ր հայու աղջիկ, շանամներուդ դիր:

Օջակի տեղ եւ ժողիւր եւ անրիկս,
Դասակիդ ֆոյեք դիր, ու միշտ յիշէ գիւ...:

1001
445

Ցարսաններու քակէն եւ ժողիւր,
Ձեռքերս արխանած՝ եւ նստրենիներ...:

Ո՛ր սարի աղջիկ, շարած եղնիկ
Ո՛չ դիր արնգիս ձայնիս քախառիկ:

Եօրը սարերու եւնէ ետեւէն
Աշխէճիս հեծեր ֆեզի եկեր եւ:

Մաղիկ մ'աչ եւ եւ սարերուն, մարտի,
Դո՛ւն հայր աղջիկ, սիրէ՛ գիւ ֆիլ մ'աչ.....

Սախորը տուր ֆո՛յր, երբամ ջուր քերեմ,
Ջուրով ըսպիսակ աջերս մաքրեմ:

Դաշոյնս տուր ֆո՛յր, եղնիկ մ'ըսպաննեմ
Աջերս լուամ անոր արխանէն:

Նժոյգըս քեր ֆո՛յր, որ զանի քաւքեմ
Ու կայծեր ժողիւր իր անքակներէն:

Տախողըս քեր ֆո՛յր, լուսնակիս երգեմ,
Որ պոս մը յոյս սայ աջերունս նքսեմ....

Այնձր աջերոյ տու՛ր, ինձ քարի՛ ֆոյրիկ,
Որ յոյս աշխարհը տեսնեմ զեղեցիկ . . .:

ՍԱՐԵՐԳ

(ԻԴՋԵՐ)

III

Երիժնակին իմ դաշար ու կանաչ
Զմրոխտ անկողինս փռեցե՛ք կակաջ։

Օջնաներ դրե՛ք զշիտու — բարձ ծաղիկ,
Որ հոսեցե՛մ ես բոլրն անոնց խոցրիկ։

Դացե՛ք իմն քերե՛ք վարժմանս մ'աղոր,
Որ միսկիստե՛ս սիրես սգաւոր։

Սիրոյս արցունքէն ակիւնքախնդակ
Անոր շինած եմ սիրուն մի վանդակ։

Վարժանիս հետ աչք վանդակին մէջ
Դո՛ւք բանսարկեցե՛ք երազս նրբաւեջ...

Դացե՛ք մարեցե՛ք սարէն բարձրացող
Սեւ ծովսը շաղկաւ, հոն կեանքն սարի քո'ղ։

Դացե՛ք, է՛ գացե՛ք մշուշն է նրսեր
Սարին կասարը անա՛ կուշայ դեռ։

ՇԱՄՍԵԴԱՂ

Դացե՛ք ծեծեցե՛ք մշուշն աչք սարին,
Հոն սեղ սիրեր եմ ես իմ սիրունիկ...

Սարին կասարէն աչք ձիւն ու ճերմակ
Շուշան մը քերե՛ք մարմնով լսալիսակ...:

Շուշան մը քերե՛ք՝ զի իմ սիրունիկ
Զոր տառ անոր դաշուկ ցողունին...:

Աչք շուշաններէն գերեզմանիս մօտ
Ա՛հ փունջ մը դրե՛ք Վաղը առաւօտ...:

ԱՂԲԻՒՐԻ ՍԵՐ

Թարթափուն ծոյլ այնքան վախկոտ՝
 Երգը չբխին
 Կ'ան չնի աղջիկը գիւղակին,
 Ու վարսերուն մէջ
 Հովն տարփոտ՝ կը փափրսայ
 Երգեր անող
 Այնքան աղւոր,
 Սիրակարօտ . . .
 Աղբիւրին մօտ՝
 Ծառերուն տակ՝
 Պարմանիններ
 Կ'ըստասեն դեռ
 Անոր դարձին,
 Կ'ըստասեն դեռ
 Անոր դարձին .
 Որ սափոքն իր
 Նետած ուսին
 Այնքան աղւոր,
 Այնքան սիրուն,
 Կը դառնայ տուն . . . :
 Վերջապոյն իր
 Վարսերը հիւ
 Ջինջ սատափէ
 Հոն կը թափէ . . . :
 Իսկ սիրանունչ
 Հովիկն անոր մազերն ոլրած,

ՇԱՄԱՆԳԱՂ

Այնքան քնքոյշ՝
 Այս իրիկուն
 Երգ մ'է երգած
 Անոր քերթուած . . . :
 Ջուրէն դարձին
 Իր բառին
 Այդ գեղջիկուն՝
 Աչքն նուշէ
 Կը լրտեսէ . . . :
 Հովիկն անոր
 Այդ պահիւրուն՝
 Աղղկօք ինչեւ ինչեւ իր լըրտէ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Որպէս զի լղջեղ սիրէի յաւէտ
Բանաստեղծօրէն՝
Պէտք էիր ապրիլ-իւր ծաղիկ նորէն
Ձին՝ բուրումնաւէտ :
Ու կախարդանքիդ վարդ սարսուռներով
Երազայնօրէն՝
Հեշտանքն ըմպեցի աքերուդ ակէն
Ծոյլ խլուովանքով...
Թէ ինչո՞ւ ըղջեղ լացուցի այնքան...
Հաւտա՛ սիրելիս ,
Փորձելու համար թէ՛ կը սիրես զիս
Սիրովդ անսաման...
Ու գրի առի լացով զլշումի
Արցունքներն բոլոր,
Ձոր դուն թափեցիր.—կը յիշէս այն օր
Այնքան տրտմալի...
Ու պաղատագին լմպեցի երկար
Սարսուռն չթուներիդ ,
Որ կաթիլթեցիր հոգւոյս մէջ շիթ շիթ
Սիրով մ'յամբաբար :
Ու երբ վարանոտ — ձեռքերդ բռներ
Լուռ հեծեծագին
Կ'ըսէի մի՛ լար քերդ է անմեկին...
Սիրալս կարեւրէր
Փղձկեցաւ յանկարծ, ու քեզի նըման

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Լացի վերջապէս... :
Ու բոլոր հոգւովս ուխտեցի ա՛լ քեզ
Սիրել յաւիտեան... :
Եւ խորհրդաւոր եւ այնքան միաթիք
Պահերուն այն լուռ՝
Կոյս չըթուէնքներուդ վրայ զոյգ մ'համբոյր
Ձգեցի ծաղիկ...
Ու նայուածքներուդ սէ՛ր կախարդանքի
Ձրվիժումին տակ՝
Դրեթէ ամէն օր սիրալս պատարագ
Ըրի ես քեզի... :

ՀԱՐՅՈՒՄ ՄԸ

Ա. ԻՆ

Երբեմն ինչո՞ւ գլուխդ ծռած
 Կը նայիս հեռուն,
 Խուրձը հեշտանոյշ վարսերուդ սիրուն
 Արցունքով թրջած...
 Ու գանգուրները մաղերուդ գիշեր
 Ուսերուդ վրայ՝
 Այնքա՛ն հմայիչ ա՛ն կը ծփծփայ,
 Մինչ դուն կուլաս դեռ...
 Ու գեղեցկութեանդ բոլոր հմայքով
 Ինձ կը թուիս դուն,
 Թէ՛ աչքերէդ ներս՝ միայն սրբութիւն
 Կը հանգչի խռով...
 Եւ միտքս պատած երազով միսթիք
 Ինձ կը հարցնեմ.
 — Արդեօք ա՛ն երբէք կը սիրէ՞ նորէն
 Զիս սիրով քաղցրիկ...
 Ներհայեցումի մլճայլ խոհումներ,
 Մտքիս սլշլուած
 Ա՛լ կը հալեմէն զիս կաժայ կաժայ
 Ա՛նա՛ այս գիշեր...
 Ըսէ՛, ո՛վ անգո՛ւթ, ինչո՞ւ մերթ ընդ մերթ
 Խեղայեղօրէն,
 Ծիչ մը կ'արձակես, կը խնդաս նորէն

ՇԱՄԱՆԳԱՂ

Պինդ սև լմած ձերքերդ, ...
 Ու երբեմն ալ ինչո՞ւ աչքերդ թայ
 Զեռք կ'առնես լալով,
 Սիրերդներն բո՛որ - շոր ես ատենով
 Քեզի եմ ձօնած...
 Ա՛ն խօսէ՛ անգո՛ւթ մ'ինչ ե՞րբ ընդերկար
 Զի՛ս սիրտի տանջե՛ս...
 Զբախի՛ր ինծի դուն, « Թէ այլեւս քեզ
 Զեմ սիրեր Զնար »

ՏՈՒՐ ԻՆՉ...

Տո՛ւր ինձ լուսնակ շողէդ սիրուն
Մութ գիշերին քալեմ ճամբէս,
Քայլերս ուղղեմ անլրդով ես՝
Հասնիմ ամուսնքն իմ սերերուն :

Տո՛ւր ինձ ծովակ սէ՛րն ջուրերուդ,
Ամալութիւնն սրախ օծեմ,
Ու երգելով յաւերժօրէն .
Անցնիմ ճամբաս ես թանձր ու մութ :

Տո՛ւր ինձ շուշան բոյրդ լսպիտակ
Հողւոյս խորանն անով մաքրեմ,
Ու սէրն երգեմ, սէ՛րը նորէն՝
Ծաղիկներու շրթնովն համակ :

Տո՛ւր ինձ վարդ իմ սէ՛րդ կարմիր,
Շրթունքներս անով բոցեմ,
Անմեղութիւնն երգեմ նորէն .
Անցնեմ օրերս ես անբասիր

ԱՆԴԱՐՁ ԳԵՏ

ԴՈՒԲԷՆ ՄՈՄՃԵԱՆԻՆ

Վերադարձիդ գետ ես զո՛ւր բոցասեղի,
Ու դուն անցար օրօրներով գլնայիլ,
Հովանիին տակ ուռեհւոյն անձանձիլ
Վերադարձիդ գետ ես զո՛ւր ըստսեղի . . . :

Բանի՛ քանի՛ իրիկուններ արիւդ մօտ
Դարձիդ ես լուռ լսպատեյլ յալադին,
Բայց, դուն չեկար . . ըստսեղի ես կրկին
Բանի՛ քանի՛ իրիկուններ արիւդ մօտ . . . :

Ա՛հ, դուն գայի՛ր, ո՛վ ամոյն գետ ա՛լ անդարձ,
Ըսէ՛ ո՛ւր, ո՛ւր տարիլ իմ ջերմ արցունքներ,
Զոր աշունի իրիկուններ եմ թափեր :
Ա՛հ, դուն գայի՛ր, ո՛վ ամոյն գետ ա՛լ անդարձ :

Գե՛տ, սիրուն գետ, օր մ'ալ այդպէս ծիծեռին
Կտուցէն ես կախ տուի սէ՛ր երգեցն իմ,
Որ սիրուէ՛ւոյս տանի զանոնք թանկադին .
Գե՛տ, սիրուն գետ, օր մ'ալ այդպէս ծիծեռին

Երազներու ծրարիկը յանձնեցի
Ու քեզի պէս թաւ ծիծեռն գեղեցիկ,
Ես իր դարձին զո՛ւր կըստսեմ սիրաբաղձիլ
Որ երազիս ծրարիկը յանձնեցի . . . :

Վերադարձիդ գետ ետ ի դուր կ'ըստասեմ,
Ու դուն կ'անցնիս խոխոշելով միշտ հեռուն,
Եւ մոլորած ավերուդ մօտ ան տարտում
Վերադարձիդ գետ ետ ի դուր կ'ըստասեմ:

Դարձի՛ր ինձի գետ երջանիկ, դարձի՛ր դուն,
Որ ջուրերուդ խոտակութեամբ ես մաքրեմ
Հոգիս անուր՝ որ կը հիւծէ դառնօրէն.
Դարձի՛ր ինձի գետ երջանիկ, դարձի՛ր դուն . . .

Ան ես նըստած՝ ըսէ՛, լամ լամ տակաւին
Վերադարձիդ ըստասելով օրօրուն,
Աւերուդ մօտ՝ և շուքին տակ ուռննւոյն
Ան ես նըստած՝ ըսէ՛, լամ լամ տակաւին . . . :

Գե՛տ, մի անգամ գլխա՛ և դուն դարձի՛ր ինձ,
Բե՛ր անցեալի երազներս անուշիկ.
Վաղն իրիկուն ավիդ մօտ գամ պիտ' յուշիկ
Գե՛տ, մի անգամ դարձի՛ր, դարձի՛ր, դարձի՛ր
ինձ . . .

Ձմեռ օր մի՛ այնքան անուր,
Այնքան լալկան,
Սենեկիս մէջ
Նստած անլերջ մտասեւեռ՝
Սիրտս յուզւում՝
Ձէի գիտեր
Ինձ անքերս թա՛,
Կ'արտասուէի . . . :

Ձմեռ օր մի,
Ձիւն էր փոքր
Ալերն իր ծիւր.
Ու գերեզման մը մութ տիտան
Կը ատրածուէր . . . :
Ձէի գիտէի, ինձ համար
Անքերս անդարձ
Քամիներն կը սպարուէին . . . :

Ձմեռ օր մի, գետն էր սառեր,
Ուրկէ որքերս,
Դողդողային կեանքին քալել.
Ու ցուրտ հով մը մազերս խածած՝
Ձիւ կը ծեծէր:
Ի դուր, ի դուր
Ես փորձեցի՝
Մարմինս եղէդ

Տուրա՛ն ծխել.

Զի գիշեր էր, ձմեռն գիշեր,

Հով մը խննդուկ՝ սիրտս կը լափէր. . .

Զմեռ օր մ'ալ սուգը ձիւնեց

Հոգիիս մէջ,

Հոգիիս մէջ այնքան միտքիք

Եւ լողացի պարտապէս կեանքի,

Ուրկէ՝

Սրբուն գեղափթիթ

Ես ծաղիկներ էի փորձեր

Հիւսնդ հոգւոյս համար քաղել. . .

Այն, այն աստեղ եւ զու՛ր լացի,

Զեռք մը անգութ էր փեթրտեր.

Դալար վարդերն հոգիիս սէր . . .

Ո՛հ, զու՛ր լացի,

Գիշեր մը մոռթ

Այնքան տխուր, այնքան անգութ,

Հոգւոյս երազներն էր գողցեր . . .

Ա՛հ, զու՛ր լացի .

Զմեռ օր մը ձիւնով պատած . . .

Թէ գիտնայի՛ր,

Որչափ արդեօք ես կը բողձամ,

Վերջիչուսիս Սէր պատկերն է ան . . .

ԱՆԿԱԽ ԽՈԿՈՒՄՆԵՐ

ԱՆԿԱԻ ԽՈՅՈՒՄՆԵՐ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՆՑ ՆԱԶԱՐԵԱՆՅԻՆ

Ջղուտ մասներովդ մոխիրը խառնէ
Եւ անոր տակէն բոյեր արծարծէ,
Մոխիրը հետքն է ճարճատող բոյին,
Որ եղևիններ տրամութեամբ լային :

Սիրադ փոթորկող երբեմնի աւանդ
Ծոփէ էր խաղաղ—ջինջ միապաղաղ .
Արդ մի՛ զարմանար թէ քմայքներ հար
Կուգան փոթորկել ծոփն այդ անդադար :

Աչքը ծորակ մ'է ուրկէ կը կաթի
Արցունք մաքրութեան —արցունք կեղծիքի,
Ըսէ՛, ինչո՞ւ դուն կը խափուիս նորէ՛ն
Կեղծաւորի մը «ՍԵ՛Ւ ԱՐՑՈՒՆՔՆԵՐԷՆ» . . . :

Մայրն իր մանկիկին օրօրներ կ'ըսէ,
Քերթողն իր «եարին» տաղեր կը հիւսէ,
Միտքն է միայն ՎՐԷԺ գանկին մէջ խռուած,
Որ Աստուած երկնեց և ապա զգջաց . . . :

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Գարնան երբ ծաղիկներ դալարին
Միտքըս է կերթայ առաջին սէրին,
Որ ա՛լ կ'ըզգամ ես ձմեռ մը շուտով
Պիտի խամրեցնէ իր վայրի շունչով:

Եթէ դուն Սէրն ես, ո՛վ կ'ին առեղծուած,
Որ կը պաշտելիս մարդէն իւր Աստուած,
Չե՞ս միանդամայն ՄԱՐԴԻՆ՝, չափ դերին
Սրտիդ մէջ յուզուող սիրոյ փոթորկին . . :

Արդ ես կը ճանչնամ անձիդ մէջ երկու
ԵՍԵՐ, մին՝ — սէրն, միւսն — վրէժ անարկու,
Երբ սիրես՝ բաղինն կ'ըլլաս պաշտումի,
Ու երբոր կեղծես քանի՛ տակի . . . :

Ուզի մ'է կեանքը, այդ ճամբուն վրան
Ես փուշ կը քաղեմ, դուն կըրնաս շուշան .
Վաղը փոսին առջիկ ի՞նչ է քու արժէքդ
Ի՛վ անգու՛թ ԵՍ, տերև մը չե՞ս հէզ . . . :

Եթէ սիրեցի քեզի ջերմապէս՝
Աւելի «ԵՍ» եր — քան իսկապէս քեզ .
Կ'ուզե՞ս որ փշրեմ «ԵՍ» ս այդ յիմար
Արդ քու «ԵՍ» դ իմ'նէս բարձր մի՛ ճանչնար:

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Դեկեր են աչքերդ ո՛վ կ'ին անսղոք,
Որ կը հաւածեն զիս ամէն ատեն,
Թէեւ ես լու՛ռ, խաբկանքիդ բրած քէն՝
Կ'ուզեմ անցընել օրերըս անհող . . . :

Եթէ հեշտանքն որ կը թրթրուայ
Ո՛վ կ'ին, վերջապէս հոգիիդ մէջ սին,
Ու անբիծ խէպ սիրոյ մ'երազին
Կիրք մըն է միայն որ տեղի կ'ուտայ,

Ուրիմն քաշէ՛ ձեռքերդ և չրթներդ օձ .
Ինչո՞ւ, հանգիստս դուն կը խռովես,
Պաշտել իսկ վերջ, — արդեօք կը կարծես
Չե՞մ կըրնար ատել ըզքեզ, ո՛վ պող . . . :

Լանջքդ ալապատար — ոտքերուս տակ քա՛ր,
Ու սիրադ թիրախ վրէժիս՝ այն ատեն
Զիս չեն սոսկացներ բռունցքներ ամէն,
Արդեօք վրէժէն չի՞ ծնիր հանճարն . . . :

Սեւ էր գիշերը որ ես ատեցի,
Սեւ են ընթուլներդ իսկ ո՛վ կ'ին,
Որ այնքան ուժգին զիս կ'ախարհեցին .
Սեւ է վրէժըն ալ կանայի . . . :

ՇԱՄԱՆԳԱՂ

Ամպ մըն է վիշալը , ամպ մը ծիծաղն ալ,
Երկունն ալ արցունք ունին միասին,
Որ քու մէջդ կ'ապրին կը մեռնին,
Բան մը չեն փոխեր երազէդ աւանդ . . . :

Աչքը նայուածք ունի , սիրտը փոթորիկ՝
Լեզուն իր բառեր՝ միտքը իր ոճիւր,
Աչքիս արցունքներն երբէք չափեցի՞ր
— Ինչպէս վրէժը սրտիս դեռ ծաղիկ . . . :

Ուրեմն խոկամ — լսէ՛ տակաւին
Թէ պիտի կըրնամ ըղձիկ սիրելիս ,
Զի կը մտածեմ թ'օր մը վերջապէս
Կշռութիւնը մտքիս ոլորտին

Պիտի ցնորի . ու վայրկեան մը մթափն
Միտքս տեղի պիտի տայ ձեռքերուս .
Ու ոճիւր մը թէև խելակորոյս
Վրէժիս բոցով կանգնի ատրուչան :

Ուր թէև մարմինս խօշ պարաններու
Կամ մութ բանտերու մէջ հիւծի , հալի ,
Հաճոյք պիտ' ըղձայ՝ միտքս վայրենի .
Գերազոյն ոճրի հաճոյքն կ'ըղձամ դու . . . :

ՇԱՄԱՆԳԱՂ

Ու միտքս « ՈՃՐԻ » հաճոյքէն անըսպառ
Սիրտս դաշոյնիս ես փոխանցեցի .
Քանի անգամ « ԵՍ » ու Նիրվանան ըրի
Եւ ըսի , — վրէժ կամ անէանալ . . . :

Աչքերդ ամեթովս և կամ մեղեսիկ
Ես խարանեցի հոգեթովօրէն ,
Ահա՛ ձեռքերս վրէժ են նորէն,
Զի քանդեցիր դուն իմ սիրտս ծաղիկ . . . :

Խարդաւանքներդ ծնցուցին իմ մէջ
Ոճիւրի հրակայ մբրիկը անդուսպ,
Ահ , իմ ձայնէս ինչ կուտաս փախուստ .
Վրէժ և Ոճիւր երգերս են անվերջ :

Ճամբուն մօտ ինկած դայլախաղներէն
Ոտքիս դուրիւնը կը լսուի ուժգին ,
Հապա՛ սրտիս մէջ ինկած տանջանքին
Վրէժի սլալթիւնը չլուրձր անդէն . . . :

Լալիւնն աչքերուդ այլևս դադրեցուր ,
Ու եթէ ըստուգիւ դո՛ւն զիս կը սիրես՝
Փշրէ՛ կուռքն անձիդ , « ԵՍ » դ վերջապէս ,
Ու արցունքին տեղ « ԿՍՄՔ » դ շողացուր . . .

ՇԱՄԱՆԻԱՎ

Սիրոյ մէջ արցունքը այն ատեն միայն
Որ չբթունքներու հեքը սարսըռուն,
Պաշտումի մէջ չի գիտեր «ինչուն» .
Զէ՛ որ սէրը ակն է երջանկութեան :

Ա՛ դո՛ւն չի ճանչցար ո՛վ կին վերջապէս
Թէ խըռովքներ կան հոգւոյս մէջդ աղանի ,
Որոնք զայրոյթներ կը պոռթկան վայրի
Եսիս , — շուշանն դաշտին մէջ ինչպէս . . . :

Բնարդ ինչո՛ւ կ'ըսես միշտ կուլայ ,
Ա՛հ կը զարմանամ ատոր՝ միայն դո՛ւն
Ինձ սորվեցուցի՛ր ըստըրկութիւն ,
Որ լայն է իսկ — ասո՛ր հաւատա՛ :

Վայրի քերթուած մ'է երգս ահարկու ,
Ե՛րբ ըսէ՛ կ'ուղես զայն դադրեցնեմ ,
Ո՛հ, միանգամայն կ'ուզե՛ս փըշտեմ ,
Բնարիս լարերը քաղցրիկ և աղու . . .

Դե՛ւ , դե՛ւ մի՛նայի՛ր այդպէս խռովքով ,
Զե՛ս տեսներ ձեռքըս շուշան մ'եմ բռնեմ ,
Ու հի՛ն սէրերէս փունջ մ'է մընացեր ,
Կուզե՛ս փըշտեմ զանոնք այսօրէն :

ՇԱՄԱՆԻԱՎ

Զգէ՛ որ խաղա՛ղ լո՛ւսն հեծեծադին
Ոճրի՛ս խորհուրդը դաւեմ մութին մէջ ,
Ա՛հ , մի՛ դարձնեմ աչքերդ գէջ ,
Զի կը դողդողան ձեռքերս կրկին

Մեհեանդները լանջքիդ ամոփուն
Ու քայռեքը և թարսիչներն բոլոր
Երբէ՛ք մի՛ խաբուիր սիրող սգաւոր
Ա՛հ , մխիթարել չեն կրնար սիրուն :

Ինձ կը գրես թէ — սիրելէ վերջ զիս
Հեշտութեամբ մոռնալ պիտի կարենաս .
Ինձ կը թըլի թէ պիտի զարմանաս ,
Երբ նորէն ըսեմ — գուշէ կը խաբուի՛ս . . . :

Եթէ պայման մ'է թէ բոցն կրակին
Մոխիրներու տակ կը մեռնի մի պահ ,
Ուրեմն ինձ պէս դուն ևս հաւատա՛
Թէ «Սէր»դ մեռած կրակ մ'է կրկին ,

Որ խօլ քամի մը պիտի տարտըզնէ
Իր աճիւնները բորբ հրակիզուած ,
Որոնք արցունքներդ են — մարդրիտներ թաց .
Բմա՛յք մը կարծեցիր արտօսներս միթէ :

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Ոճի՛ր, ա՛հ, Ոճի՛ր, վրէժիս ընկեր,
Ես որդեգրեցի էջն այս վայրենի.
Ոճի՛ր, — որուն փառքը ո՛չ մէկ իր ունի,
Զի հոմանիշներ են վրէժ և Սէր :

Էջ մը վայրենի չէ՞ սիրող սիրտն ալ
Ուր բանականութիւնն չունի կշռութիւն,
Վայրի վարդ մ'է բոցեղ և սիրուն
Սէրն իսկ ամբիժ՝ — ինչպէս ձիւնհալն . . . :

Կանթեղին մաքող բոցերն հեծկտուն
Ինձ կը յիշեցնեն սիրող հիւժաւոր,
Որ իբրեւ բոց սիրող վիճաւոր
Պլլւում՝ կրակն է անանուն . . . :

Եւ զարմանալի ի՛նչ հակասութիւն,
Երբ դուն չրթունքներդ ինձ ես կարկառած՝
Ես քեզ կը ցուցնեմ՝ Պուտտան և Աստուած . . . :
Էջ մ'ալ պարագ, հոգւոյս մէջ դրիր դո՛ւն . . . :

Արդ հերի՛ք, կեցի՛ր, այդպէս ընդերկար
Պիտ' օրօրե՞ս զիս սիրովդ կախարդիչ,
Զէ՛, չեմ կրնար քեզ պաշտել իբր Աստուած.
Զի դուն ալ ինձի ես միայն հաւսար :

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Գլուխդ յենած լանջքիս վրայ կի՛ն,
Տակաւին երէկ շունչդդ կ'ս դողար
Դալուկ չրթունքներուս վրայ մարմար,
Սիրոյ համբոյրներ ծծած արամազին :

Ծիածաններով աչքերդ օծած
Ինձ կը հարցնէիր թ'յաւխտենապէս
Ուխտա՞ծ եմ արդեօք սիրել ևս բզքեղ .
— Եւ այսօր, դուն ինձի ես լքած . . . :

Եւ մի՛ զարմանար ուրեմն՝ թէ կրկին
Վրէժ մ'ալ իմ մէջ կրնայ արթննալ,
Զի յաղթելի է աղու մը պէս լալն,
Քանի որ բոցն է բռնակեր վրէժին . . . :

Երգս հառաչանք մ'է, լարերը քնարիս
Սոսկ վրիժառու թրթռումներ անդոյր,
Որոնց միայն դուն կ'ունկնդրես ա՛հ լու՛ռ,
Եւ սակայն կրկին չես մեղքնար զիս . . . :

Հերի՛ք դառնիս քեզ կուռքն առասպելան՝
Զի կրնամ երգուիլ թէ աչքերդ դե
Ձեն կրնար յուղել զիս պահ մը թեթեւ,
Եթէ դարբնած եմ « ԵՍ » իս կամքն միայն :

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Ասոր համար չէ՞ որ ինձի պէս դ՛ուռն ալ
Սիրոյ ցաւերով կը տանջուիս ո՛վ կիւն ,
Ու աչքերդ ամեթովս ծծած կապոյտին
Սէրը , հիւժարտաւսբիլ կ'ըսկսիս դառնալ :

Ըսէ՛ , մինչև ե՞րբ քմահաճօրէն
Անձիդ գանձերը պիտի փչրրտես ,
Զի ա՛լ կ'ըզգամ թէ կ'հիւժիս վերջապէս
Սիրահարի մը ջինջ երազներէն . . . :

Դե՛հ , մեռի՛ր ուրեմն , որ շուշան մարմնիդ
Վրայ՝ բռունցքներս բարձրացնեմ ուժգին ,
Գերազոյն փառքը երգեմ յիշօթին .
Զի տանջեցիր զիս կի՛ն դեռափթիթ :

Եւ ամէն անգամ կի՛ն նայուածքդ բոց
Հոգւոյս մէջ վառեց ատրուշան մ'հրուտ ,
Ու չի մեղքըցար նորէն զիս անդո՛ւթ ,
Ահա՛ զիս կը գալարես կախարդանքովդ օ՛ձ :

Ա՛հ դարձեալ ձայնդ է , ձայնն խղճմտանքին
Որ գիշերին մէջ կը պոռթկայ ուժգին .
Եւ դուն նըւաղած և պաղատագին
Պատկերիս առջև կուլան ասանձինն . . . :

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Ու լանջքդ հողանի պե՛րճ գեղեցկութիւն
Մութ գիշերին մէջ թունդ թունդ կը հեաց ,
Եւ յանկարծ՝ ՊԱՐՄՊ . . . սիրող մը չկայ . . .
Եւ Ոճի՛ր և Անդուռդ Վրէժխնդրութիւն :

111

ՉԱԽՉԱԽՈՒԱԾ ԼԱՐԵՐ

I

Որովհետև սիրտս բուրվառն էր սիրոյ
Ուր ծխեցի պիղծ մարմինս սիրով ես,
Դուռն չճանչցար դահամուռնքը այդ կապոյտ
Ուրկէ մարմինս իբրև եղէգ կը վառէր,
Ու քաղեցի տառապանքի ճամբէն հեղ . . . :
Զի իմ ուխտս Սէրն էր,
Ասոր համար ես ա՛լ գո՛ւ
Կաշը ուսս,
Գողգոթան բիւր մեղքերուս
Ոտքերս փուշերուն յանձնած՝ քաղեցի . . .
Ու դառիթափը ուրկէ մուխը իբրև Սէր
Կակաշ մարմինս կը վառէր,
Զիս մեղքերուս անդունդին մէջ գլորեց . . .
Որովհետև մայր խեղճ մ'էի ես
Սիրեցի՛ր դիս , և իմ տեղս
Սիրադ կնդրուէի, մարմինդ բուրվառ ինձ ըրիր,
Ու քեզի հետ մայր՝ մեղքերու ճամբայէն
Կորած յոյսերս փնտռել ելանք մոլեղին . . .
Դո՛ւն մայր մոմը եղար ճամբուն ուր գացինք,
Ու ես բոցը կաթիլ կաթիլ հիւժաւոր,
Ու իմ սիրոյս մայր հեղեցար վերջապէս . . .
Որովհետև մայր ես , սրգիդ յուսահատ
Ուխտիս դադարն կերտելէ իսկ շատ առաջ

ՇԱԽՇԱԽՈՒԱԾ

Սիրտս լեզվն քամեց յաւի բաժակին
Ու անկէ վերջ յուսահատած տրտմագին,
Սև սև նոճերն ամէն անդամ երբոր ես
Ցուցուցի քեզ,
Նոճերն լսիր, ա՛լս մի ցուցներ ինձ հողի՛ս,
Ու անարին մօտ վառեցիր սիրադ մոմ . . .
Մինչև որ ան ըսպառեցաւ ինձ համար . . . :
Որովհետև երգս հառաչանք մ'էր միայն
Սուգին սև մո՛ւթ քղամիդն ինձ հագցուցին ,
Ու քնար մը տուին ձեռքս լալագին ,
Որուն միայն զոյգ լարերն կը հնչէին . . . :
Այդ քնարին լարերն մայրիկ քեզի հետ,
Ո՛հ քեզի հետ հնչեցինք ,
Այդ քնարին սէր լարը սղբ ես էի,
Ու սուգի վանկը , արձագանքը դո՛ւ միայն . . . :
Օր մ'ալ եկար , ալ վերջապէս հասկցայ .
Աչքերէդ ներս օձերն իրենց կեղծ ժպիտն
Ու վրէժներն իրենց կարմիրէն
Սուգին յուսահատ բուրվառին
Երկիւղն միայն ունէին . . .
Այն ժամանակ յուսահատած ա՛լ մայրի՛կ,
Մոլեղնօրէն միայն վիզիդ պլլուած
Ըքեզ խեղդել փորձեցի . . . :
Որովհետև սուգս մեծ էր ահաւոր

ՇԱՄԱՆԳԱՂ

Մեռելները աչքիս առջև կ'անցնէին
 Ուրուականներ և ճիւղաղներ ևս բոլոր . . .
 Ա՛լ բոցերս նուաղած ես վա՛ր ինկայ թարթափուն,
 Զղջումիս հոսակ երգը առջիդ երգեցի,
 Ու խորանը սուգիս, մութին մէջ լռին
 Դաբիրներու հեշտանքն ունէր ուրուային :
 Խաւարեր եմ, խաւարեր եմ գոչեցի,
 Պո՛ւտ մը ջո՛ւր մայր, պո՛ւտ մ'արցունք, պոուտ մը սէ՛ր
 Ու վիզիդ, սառած մատներս պլլած դեռ
 Կեանք, կ'ուղէի քեզմէ կին . . . :

ԼԳՈՒԱԾ ԱՂԶԻԿԸ

ՏԻԿ. ԶԱՊԷԼ Հ. ԱՍԱՏՈՒՐԻ

Հեշտոտ երազէն հազիւ արթնցած՝
 Ետ նետեց լանջքէն վերմակը սնդուս,
 Ու մատներուն մէջ դեռ խեղակորոյս
 Սիրոյ նամակն էր բռնած տրտմայոյդ .
 Հեշտոտ երազէն հազիւ արթնցած :

Դուրսը ամենի քամին դեռ կուլար :
 Կանթեղին ցայտող լոյսի բեկբեկուն
 Ճարմանդներուն տակ՝ աղջիկը սիրուն ,
 Քակեց շարքը հի՛ն երազներուն :
 Դուրսը ամենի քամին դեռ կուլա՛ր :

Լանջքն իր հոլանի մութ գիշերին մէջ
 Զիւն երազներով ո՛հ, կը սարսըռար,
 Այն ատեն, լացա՛ւ աղջիկը, մարմար
 Սիրոյ արցունքներ թափեց անհամար
 Խաւար գիշերին մէջ այսպէս անվերջ :

Մութ ըստուերամած խաւարին մէջ լուռ,
 Իր գեղեցկութիւնն — տաճար սրբենի
 Իր գեղեցկութիւնն — շուշան վայրենի,
 Լացա՛ւ ու լացա՛ւ կոյսը գեղանի,
 Մութ ըստուերամաց խաւարին մէջ լո՛ւռ . . . :

Իր գիշեր մազերն ուսերուն վրայ,
Մինչև ըստինքներն ինկած ծփծրվուն,
Ու ժանեկազարդ լանջքը սաբսըռուն
Մեղմ կը տրոփէր գիշերն ի բուն,
Սև գիշեր մազերը ուսերուն վրայ . . .

Ապա գլուխն յենած իր բարձին
Ետ քաշեց վերմակը սրբութիւն համակ,
Ու մերկութիւնն իր — աստուածաքանդակ
Լանջքին պարոյրէն մինչև իր քամակն
Դիտեց աղջիկը և սաբսըռած կրկին . . .

Կոյս մ'ըլլալ սիրուն, չքնաղ, գեղեցիկ
Ու արհամարհուած ապրիլ գրեթէ,
Սիրտ մը ունենալ — արցունք մարգրիտէ
Ու չի սիրուիլ, կարելի՞ է միթէ,
Հեծեծեց աղջիկն ու լացաւ մեղմիկ . . .

Իր նմանները ինչո՞ւ կը սիրուին
Եբբ չունին իր գեղն այնքան դաշնաւոր,
Իր հրապուրիչ աչքերը աղւոր,
Ու չրթունքներու կոկոնը բոսոր.
Եւ ինք միշտ լքուած մեղաւորուհին . . .

Կանթեղին հեքոտ վերջին երերուն
Պլպլուումներուն տակ՝ կոյսը դեռառի
Օ՛ն, վե՛ր կանգնեցաւ, ու հընամենի
Պատէն կախուած — խլեց երկսայրի
Սուրճը, որ շողաց մութին մէջ տոնյն . . .

Ապրիլ — և ինչո՞ւ կեանքն առանց սիրոյ,
Լացաւ աղջիկը ալ վերջին անգամ,
— « Կեանքն առանց սիրոյ Ոճի՛ր մ'է մի՛այն,
Պէտք է Ոճի՛ր մ'իսկ ըլլայ իմ մահըն » :
Ու կուրծքին մխեց դաշտյնն ինք դո՛հ . . .

Դուրսը ամենի քամին դեռ կուլա՛ր :
Կանթեղին ցայտող լոյսին երերուն
Ճարմանդներուն տակ՝ սիրուն աղջկան
Կը մսէ՛ր անբիծ մարմինը շուշան . . .
Դուրսը ամենի քամին դեռ կուլա՛ր . . .

Քսենակ եւ հիստեր քեզ համար սիրուն,
Երգեր ու լացեր եւ գիշերն ի բուն :

Ղազէլ եւ տրվեր, — դազէլ իմ աղփող ,
Կոյ աշուններու աւազէն եւ գողցեր . . . :

Քնիւր ա՛յ սիրուն, ծունկերու վրայ .
Քեզ օրօր երգեւ՝ գիշերն ալ քող լա՛յ :

Քնիւր որ ցաւիդ բարասան իսխեւ,
Լուսնակն անոյ՞լ ժպտի երկինքէն :

Չգէ՛ պարսկացի — օճ մը գարսուն
Շրթանիս բոցով հսկեւ բարբախուն :

Քնիւր իմ աղփող, դէմս երազ ,
Քնիւր, զի սերը մահուան երազն է . . . :

Շուրքս սաւ մայրիկ, դուն գայն հատարէ,
Ու ճակիս վրայ վարդեր բախրբիւ :

Այլերս սաւ մայրիկ, դուն զսնոկ վալէ,
Համբոյրներուդ սակ անբիծ — մարմարէ . . .

Ունկերս սաւ մայրիկ, աղեղ մը շինէ,
Ու անով վերփոս արհիկս ծակծրկէ . . .

Վարսերս սաւ մայրիկ, ետզմա մը հիստէ,
Ազարտ գլխուդ գայն լալակ լրէ . . .

Սիրս, ա՛յ ի սարսքս սիրս սաւ մարէ
Վերջ տո՛ւր ցաւերու՝ ու գայն փրշորէ . .

Օրերս կ'անցնեւ սուգերով — շիւան,
Երբ պիտի գտնէի սարսերս դարման :

Օրօր եւ հիստեր իմ եարիս, սակայն
Չի յետ մարէ շո՛ւս անգութ է ա՛ն . . .

Քնարիս շարերքն արցունքն եւ ծրծեր ,
Եւ սակայն վիշտերս երբեք չեմ դադարէ :

Սիրս, ա՛յ ի սարսքս սիրս սաւ մարէ,
Վերջ տո՛ւր ցաւերու ու գայն փրշորէ . . . :

Գիշերն է շացեր հոգիս մէջ մայր,
Գիշերը շացեր, հովերն ինձ ծեծեր . . . :

Խաւարն է քափեր հոգիս մէջ մայր,
Խաւարը քափեր, սեւ սուզն ինձ պատեր :

Սուզն է կաթեր արտիս խորը մայր,
Սուզն է կաթեր, եւ շաւ եւ շացեր . . . :

Վիշերն են ծեծեր հիւանդ հոգիս մայր,
Վիշերը ծեծեր, մորիկն ինձ խայրեր :

Շրթունքն մ'է այրեր ա'յս այրերս մայր,
Շրթունք մը այրեր, սիրս է վերքեր :

Հովեր են ծեծեր ա'յս զիս անոյշ մայր,
Հովերը ծեծեր, ցուերն ինձ մաշեր :

Ծաղիկ մ'եմ զփռած, — ծաղիկ մ'որ ամէն
Քամիներ կ'անցնին ու կը կոխնեն :

Թռչուն մ'եմ ինկած ուղիներու վրայ
Կարասներու հոգիս է կարոս . . . :

Գիշերն է քափեր վրաս իր ծաւեր
Բւ սիրոյ վերքեր սիրս են ծակծրկեր :

Թո՛ղ ծեծեն հովեր, վերքեր, մորիկներ,
Բայց դուն ինձ հաւար մայրիկ մի՛ սանջուեր :

Ձէ՛ մի՛ հեծեծեր մայրիկ ինձ հաւար,
Ձի՛ արցունքներուդ ալ՝ չեմ դիմանար . . . :

Դարերն հսկայ երկունքներ են ծոցիդ մէջ,
 Ուր կապոյտին երազն ապրեցաւ յաւիտեան,
 Ու ափերուդ վրայ գետերը անվերջ
 Քանի՛ քանի դարեր շարունակ լացին . . .
 Լեռներն հսկայ . Կավրիդանկար, Մասիսներ
 Հսկայ լանջքիդ ըստինքներն են յաղթակուռ ,
 Ու գետերն ալ կաթը անոնց խոնջ — յուռթի
 Յաւեթութիւնն ալիքներուդ խորը կապոյտ՝
 Անդերակշիւ երգ մ'է միայն պատըռ տուած
 Որ իր սակի — մարճով քանդեց ինքն — աստուած . . .
 Իսկ քու փառքդ — Ոճիր մըն է յաւիտեան . . .
 Դարերն հսկայ ջուրերուդ փառքն են միայն ,
 Ու քեզի պէս չունին ըսիւղը և վախճան ,
 Գիտեմ քանի քանի դարեր ապրեցար ,
 Քանի՛ քանի՛ Արշալոյսներ , անհամար
 Քանի քանի Արեգակներ դուն տեսար ,
 Որոնք ծոցիդ մէջ սա՛ լացող լուսնեկին
 Պէս՝ իրենց տխուր մահուան երգերն թափեցին . .
 Դարերն ամբողջ ծո՛վ թաղուեցան ծոցիդ մէջ
 Ու աշխարհներ ջուրերուդ մէջ մահացան . . .
 Անհունը մէջդ երազ մ'ըն է մի՛ միայն . . .
 Ահ , միտքս չունի քեզնէ դա՛տ մէկ Հորիզոն ,
 Ու բոռնեցիքները չեն ճանչնա՛ր ո՛չ մէկ Ուժ ,
 Եւ այդ Ուժը և Հորիզոնն դո՛ւն եւ ծով :

Եթէ արցունքն ես աստուծոյ մ'աչքերուն
 Աստուածն իսկ այդ պիտի գղջայ օր մի՛ այն
 Զի քեզմէ՛ դատ չունի աստուածն գերեզման . . .
 Եթէ հողերն , ողջա՛լիպուո՛ղ արիւնին
 Ու տառապո՛ղ հէգ մարդկութեան որրանն են ,
 Դո՛ւն ծո՛վ անյաղթ , փշրէ՛ հողերն և աշխարհ ,
 Թո՛ղ մարդը չար չապրի այլևս նենգաւոր ,
 Ու թո՛ղ անդունդն ու ջուրերը սուգն ըլլան
 Տառապանքի ու կեղծիքի աշխարհին . . .
 Որուն քանի՛ օ՛հ . Պուտտաներ ջանկացին ,
 Ու ժամանակն արդէն ի՞նչ է ով գիտէ՛ ,
 Կրկին երազ մ' որուն դու՛ն ես գերեզման :
 Դարե՛ր հանուր , դարե՛ր գիտեմ պիտի գան ,
 Ու արդէն դուն շամանդաղած հող : պիղծ
 Մարդուն ար՛նով Ոճիր մը միայն պիտ' երկնես
 Ու աշխարհ մը պիտի պաշտէ նորէն քեզ . . .
 Զի դարերու դո՛ւն դժխոյն ես , կը հաւատամ
 Ու լեռները որ բարձրաթուիչ իբր ըստինքներ
 Որոնք մինչև աստղերն են ծրարուած ,
 Պիտի հալին օր մը ծիծերն ինչպէս կուսին ,
 Ու դո՛ւն դամբանն պիտի լինիս աշխարհին ,
 Ու Պոսիդոնն միայն ջուրերուդ թագունին՝
 Քեզ օրօրներ , մեղմ օրօրներ պիտ' մրմնջէ . . .
 Դարե՛ր , դարեր մարդկութիւն մը քեզ պաշտեց

Դարեր ամբողջ Պինդոսական աշխարհին
Աստուածը դո՛ւն եղար միայն ծով խորախորհուրդ :
Զգէ՛ որ ես Ուժիդ առջև ծնրազրեմ ,
Զգէ՛ որ ես մոն իւնն ալեայդ շանթաթիւ
Մինչև ամպերը լեռնացած անտաճման
Հեքին սւժիդ լստուերներուն ծնրազրեմ . . . :
Բու աւրքերդ ամպրոպներու շանթերէն
Անարդ հոգին — խորձած մարդուն արիւնով ,
Պոսթիկայոդ բարւ արշեններէն սւժով են ,
Ու երկնքի թաւայոդ Աստղն իսկ պղինձ
Բու ջուրերուդ հափ սիրուն չի՛ թուիր ինձ . . . :
Շանթակործան ալեայդ մէջ անկապանք
Տիեզերքն իր վիշապ — Ոյժն է խորտակեր ,
Ախոյան մո՛ռլ պիտի կանգնի արդեօք քեզ :
Մոնչիւնն առիւծին — զգալուած էսն է յաղթուած ,
Դառազեղին մէջ պոլպատկուռ ձողերով ,
Մինչ քու Ոյժդ չունի արդէն մէկ դամբան ,
Պղծուելու դուպարին մէջ աստուածային :
Լեռներն հսկայ — խարակներն են երախիդ
Փեռեկուած մինչ Հիմալայնի աշխարհէն ,
Դու՛ն Ուժերուն — Ուժն ես միայն՝ և չկայ
Քեզմէ՛ դուրս՝ մեծ Ուժ մաւելի զօրաւոր ,
Դու՛ն ուժերու , աստուածներու թագուհին .
Ու չոխդներն ալիքներուդ պատռտուած

Ազատութեան որորներ են մի՛ միայն . . . :
Տաճար մ'ուրանդ — ինչպէս կոյսը կ'աղօթէ ,
Ջուրերդ օր մը ծո՛ղ այդ տաճարն պի՛տ ըլլան ,
Ու տիեզերքն աղօթո՛ղ կոյսն այդ հիւժաւոր ,
Ու պիտ հալի իւղն համօրէն ըսպառած ,
Ինչպէս յուռթի ըստինքներն ծաղիկ — կոյսին . . . :
Ու դուն դամբանն պիտի լինիս Տիեզերքին
Այն ժամանակ Պոսիդոնն ջուրերուդ թագուհին
Քեզ օրօրներ , մեղմ օրօրներ պիտ' ըլլէ . . . :

Ծաղիկն որ քեզ
 Երէկ տըւի,
 Ո՛հ, կը յիշե՞ս,
 Արդեօք նարգէս
 Մը չլինի
 Բոց մ' համբոյրի . . .
 Զի տակաւին
 Զեմ համբուրած
 Շունչն իր թերթին
 Ես հրճուողին :
 Ու շուրթս այրած
 Իր թերթերուն
 Այնքան սիրուն
 Յողիկներուն
 Դեռ չէ ըմպած
 Բոցն սիրարծարծ :
 Ըսէ՛ աղջիկ ,
 Դուն նայեցա՞ր
 Գոյնին վառվռու
 Այդ սիրահար
 Ծաղիկն փափկիկ
 Եւ գեղեցիկ ,
 Որ չար հովիկն
 Երէկ խլեց ,
 Ու համբուրեց
 Հեքն իր սիրուն
 Թերթիկներուն ,

Մինչ ան կուլա՞ր
 Ծովի՛կ արդեօք
 Քեզ չի բերա՞ւ
 Քամի մը չար
 Սէրս մարմար .
 Զի ես անհոգ ,
 Քամիներուն
 Տըւի փաղիուն . . .
 Ըսէ՛ աղւոր
 Սիրուն ծիծառ ,
 Զի լսեցի՞ր
 Քաղցրիկ ձայնն իր ,
 Զոր մենաւոր
 Ծառերուն մօտ
 Այս առաւօտ
 Երգե՛ց , լացա՛ւ . .
 Դուն ալ ըսէ՛
 Անբիծ շուշան ,
 Զի տեսար զայն ,
 Զի ունէր ան
 Քեզ պէս 'սպիտակ
 Լանջք մը ճերմակ :
 Ըսէ՛ ըսէ՛ ,
 Արցունքն մարմար
 Զոր ինք թափեց
 Աչքերէն սէր ,
 Ախ չի տեսա՞ր . . . :
 Օ՛հ կը սարսռար
 Լանջքն իր մարմար
 Զին ըսողիտակ ,
 Եւ ինքն նորէն
 Կուլա՞ր . . կուլա՞ր . . . :

Մենաւոր ծաղիկ, ինչո՞ւ կուլաս դուն,
Թուփերու կտին ինկած արամօրէն,
Երգէ՛ պահ մ'ինծի ցաւիդ երազէն,
Մենաւոր ծաղիկ, ինչո՞ւ կուլաս դուն:

Հպանցումներուդ բոյրերն անուշիկ
Ա'խ, սե աշխարհին, ցաւին համար լոկ
Ամայութեան մէջ սփռես արամահող,
Հպանցումներուդ բոյրերն անուշիկ:

Ա՛հ, թէ գիտնայի՛ ցաւերդ ծաղի՛կ
Թէ՛ ինչո՞ւ կքած ցողունիդ վրան
Կուլաս մ'իտմ'ինս՝ մէջն ամայութեան...
Մ՛հ, թէ գիտնայի ցաւերդ ծաղի՛կ...:

Ո՛վ վայրէ՛ ծաղիկ, բայուէ՛, խօսէ՛ ինձ,
Սէրերուդ երգերն լսէ ինձ քաղցրիկ,
Սրդեօք աշնան ծեծեց քեզ հովի՛կ.
Ո՛վ վայրէ՛ ծաղիկ, բայուէ՛, խօսէ՛ ինձ:

Մենաւոր երա՞ղ մ'ունիս դուն արդեօք,
Ա'խ, սէ՛ր մը դալուկ ան յափշտակուած,
Որուն վշտին տակ, ցողունդ է ծռած,
Մենաւոր երա՞ղ մ'ունիս դուն արդեօք:

Եղեամն արդեօք կա՞թն է արցունքիդ,
Որ շուշանները ծծեր են ճերմակ.
Ու աղջիկները հարցնեն անգիտով
«Եղեամն արդեօք կա՞թն է արցունքիդ»:

Սիրահա՞ղ մ'ունիս կտրի՞ճ պարմանի
Որ մեռած լլայ դեռ շատ մատաղիկ,
Ըսէ՛ լսէ՛ ինձ, դուն անքի՞ծ ծաղիկ.
Սիրահա՞ղ մ'ունիս կտրի՞ճ պարմանի...:

— Հարցումիս վրայ՝ անմեղ սիրահար
Մենաւոր ծաղիկը տեսայ որ կուլա՞ր...:

Հին երազներէս փունջ մ'է մնացեր .
 Կ'ուզե՞ս որ փետտեմ
 Այլևս դալուկ փերթ փերթ իր թերթեր,
 Բաժնուիմ քեզմէն . . .

Զի օրըսօրէ ալևս կ'ըզգամ
 Թէ որդ մըն է չա՛ր
 Սրտիս պըլլումը՝ զիս ամէն վայրկեան
 Կ'շիւծէ անդադար :

Սէ՛ր օրերէ վերջ բաժնուի՛ր ախպէս
 Քըմահաճօրէն

Ա՛խ, ինչո՞ւ պահեմ, չեմ կըրնար ալևս
 Զատուիլ անցեալէն . . .

Եւ ամէն անգամ երբոր կը փորձեմ
 Փշրել անցեալի
 Յուշերս ծաղիկ և այնքան վըսեմ,
 Սի՛րտս կը չալի . . .

Ու խելայեղած — գլուխս ափիս մէջ,
 Կը մտածեմ թէ,
 Սիրելէ յետոյ զիս սիրով մ'անուրջ
 Արդեօք դիւրի՞ն է
 Բաժնուիլ — ըսէ՛ :

• • • • •

Սէ՛ր օրեր է վերջ բաժնուիլ ախպէս
 Ու թաղել անցեալն
 Մուրթին մէջ, մոռնալ ամէն ինչ ալևս
 Ինչքա՛ն է դժուար . . . :

ՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԱՂՕԹՔԸ

ՀԵՐԱՆՈՍԱԿԱՆ ԱՂՕԹԻԸ

Մ, բուժքերն իր մերկութիւնն... Իսպահանի նարգէսներ,
Եւ ըստինքներն իր յուռթի նունուփարներ պարսկական.
Շատրուանի մէջ կարապ մ'էր իր մարմինն լուսինկայ,
Դեռ Արշալոյս մ' ինք ծաղիկ որուն աչքն էր շափիւղայ...
Որ բոցեղէն երազէն տակաւին նոր արթնցեր,
Քաւարին մէջ հեթանոս կը մըսէր դեռ կը մըսէր...
Ապրուշիւմէ հիւսուած՝ իր վերմակին տակ հոլանի
Ձիւն մարմինը կը սարսուար երբ երազէն արթնցաւ:
Վեր կանգնեցաւ այլևս — ինք դիցանգրի գեղաքանդ
Ու գորգերուն վրայ որոնք՝ Իրանական աշխարհին
Աղջիկները են բանած՝ ինչ զաղէլներ ծամելով,
Կոյսը թոթվեց իր ծամերն — մինչ ագլումէջն արգաւանդ
Որ խաւարին մէջ դժգոյն քերթուած մըն էր կաթկըթած:
Աստուածային մերկութեան տակ շիկնեցաւ ինք խրոպ:
Աշուղներու սաղէրէն գողցուած զաղէլն ինք տարւում:

Արևելքի այգերէ խմած էր շուրթի կարմիր,
 Արևելքի այգերու ինք անուրջը հոլանի . . .
 Զիւն մարմինին հրայրքը դաշտին շուշանն իսկ չունի :
 Վեր կանգնեցաւ մութին մէջ օ ինք եղէգ մը ճկուն
 Որ կը բուսնի ամայի եզերքն մենիկ գետերուն .
 Վեր կանգնեցաւ ահ մութ էր, անլուսինկայ սև գիշեր
 Խաւարին մէջ հեթանոս կը մըսէր դեռ կը մըսէր . . .
 Ու մօտեցաւ ինք եղնիկ . մութին մէջը սարսուղին
 Մարգարտաշար մագաղաթ — զուրանի մը սրբնէի,
 Ասպաշաւը խօսելու իր մարմինին հեշտանքին ,
 Իր մարմինին , իր միտին հեթանոս մեղքը լալու .
 Կուսութիւնը իր միտին — այրին շրթունքն էր սղծած . . .
 Պարանոցէն վար ինկած ոսկի համրին բժժանքոտ
 Գեղապարոյր իր միտին գալարուն զարդն էր մեռած ,
 Ուրկէ՛ երէկ տակաւին, հեշտոտ տուփին էր խնկած
 Դիւցաղնի մը հանձարին սիրոյ աքնն անկասկած . . .
 Դիւցաղնի մը բաղունկին ինք պաշտելին էր եղած
 Որուն շունչն իր շրթունքին սիրոյ համբոյրն էր խմած . :
 Եօթը գիշեր, ահ եօթը՝ եօթնեակ երազ էր տեսեր ,
 Եօթը գիշեր, եօթն համբոյր իր շրթունքներն են այրեր ,
 Եօթը գիշեր ուր միտը հեշտոտ տուփին էր ապրեր . . .
 Եօթը գիշեր հիմայ, այլևս պիտ' աղօթէր քրմուհի .
 Եօթը գիշեր իր միտին բոցոտ երազն պիտ' այրէր .
 Իր միտին որ մութին մէջ շուշան մըն էր կաթկըթած .
 Եւ պիտ' այլևս մոռանա՛ր սիրած կտրիճն իր գիւցաղն:

Գիշերներու այդ եօթը — մենեանական հեթանոս
 Ինք քրմուհին պիտ' լինէր, եղեռական և անխօս . .
 Գիշերներուն որ արդէն ինք գեղուհին էր սղբոտ . . . :
 Այրած զաղէլն իսկ իրեն պարմանին էր փրփրած .
 Ինչպէ՛ս մոռնալ, ահ ինչպէ՛ս կտրիճ մ'այնքան գեղեցիկ
 Որուն աչքերն իր մենեանի աշտանակներ են չքնաղ ,
 Որուն սիրալ իր աղօթքն հոգին երազն էր աւաղ :
 Որմէ՛ դուրս չէ՛ ինք շունէր տարբեր աստուած մ' անկաս-
 կած :
 Շամբերու մէջ հեացող՝ դուրսը դամիւռ մը կը կաղկանձէր
 Ու խաւարին մէջ տոնոյն — կը մըսէր դեռ կը մըսէր . . .
 Իր հեթանոս աղօթքին ինչպէ՛ս լսել « Պէյթը » սին
 Օ՛ , ինք ծաղիկ, ինք բաղէ, ինք ծիր կաթին կամ լուսին
 Ինչպէ՛ս մոռնալ վերջապէս տուփը հեշտոտ մարդ — միտին .
 Իր բուսնէրը որոնց վրայ՝ արաքական նժոյգին
 Յոգնաթուիլ արշաւէն ինչպէ՛ս երբուճն է փրփրած ,
 Գաղջ քրտինքը կը լողար ըստինքներու ճեղուածքէն
 Մինչև պորտն ուր ինկած իր վարսերն են կը նիրհեն . . .
 Շրթունքները ալ հիմա Հինտիստանի վարդեր են ,
 Ու ընքուններն ծարիրուած թաւարծի զոյգ մահիկներ ,
 Որոնց վրայ գիշերը իր ծամերն է թափթըփեր
 Օ՛ ինք ծաղիկ, ինք բաղէ՛ հեշտութեան ինք աղբիւրն սէր
 Ահ հեթանոս աղօթքին ինք « Պէյթ » ինչպէ՛ս պիտ' ըսէր
 Խաւարամած մութին մէջ դեռ կը մըսէր, կը մըսէր . .
 Ասկնաթոյր բորբ ջահերէն լոյսի հոսանք մ' անորոշ

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Կ'երերտըկար մազերուն զօղած յակինթն — ապարօշ .
 Որ մութին մէջ պլպլուն աստղ մ' էր ինկած հրաշէջ ...
 Արևելքի ո՛վ դժխոյ, ելի՛ր աղօթքդ խօսելու ,
 Ելի՛ր միսիդ , մարմինիդ կոյր հեշտանքը քաւելու .
 Այս իրիկուն մարմինդ շուշան մըն է ըսպիտակ ,
 Քաւարանն ես սրբութեան դո՛ւն Ալլահին երկինքի ,
 Նուսուֆար ես , նարգէս ես , Արաքական զաղէլ ես ,
 Ելի՛ր եօթը աղբիւրէ ԹԻԼԻՍՄԱՆ եմ բերեր քեզ ...
 Այս իրիկուն մարմինդ պիտի պաշտեմ նորէն ես ,
 Ու ծնրադրեմ իրանիդ մերկութիւնին ըստրո՛ւկ , հեզ .
 Հի՛ն օրերու կտրիճդ եմ , աչքերս արև հրակէզ ...
 Եօթը գիշեր քեզ համար եօթը քերթուած հիւսնցի ,
 — Ելի՛ր Սէլվի՛ . .

Իրանիդ մերկութիւնը սատափէ

Լարիս խազէն սուրացող դաշնակութեամբ կտորտէ՛ . .
 Ելի՛ր Սէլվի՛ , մատներուդ բամբիւններ դիր ու ձեռքդ առ
 Դափդ պճրոտ որ պորտիդ ելեէջները մաքուր
 Ու իրանիդ ո՛վ Սէլվի դուոյթն դիտեմ վայրենի . . .
 Քու իրանդ մութին մէջ շուշան մընէ աղածրի .
 Ուր զօղած եմ մարմինիս և հոգիիս ուժն գաղտնի ,
 Պարէ՛ պարէ՛ ու լուծուէ փոշին ինչպէս բիւրեղի ,
 Նուսուֆար մ'եմ , նարգէս մ'եմ Արաքական զաղէլ մ'եմ ,
 Մ , այս գիշեր նորէն քեզ պիտի դարպաս ընեմ ես ,
 Զգէ՛ թովչանքը մարմնոյդ , աչքերուդ սէրը կապոյտ ,
 Որ մութին մէջ ես խմեմ մեղրը յասպիս շրթներուդ ,

ՇԱՄԱՆԴԱՂ

Պարէ՛ , պարէ՛ մինչև որ արբած միսիդ հեշտանքէն
 Այլևս յոգնած՝ գլուխս լանջքիդ վրայ՝ ես նիւնեմ ...
 Դարձդարձիդ պար մը դարձիր օ՛ն հապըշտապ ո՛վ Սէլվի ,
 Պարէ՛ , պարէ՛ որ դիտեմ ցայտքը միսիդ գիծերուն ,
 Պարանոցիդ , լստինքիդ ու բուժբերուդ սարսուռն .
 Իմ պաշտումիս մեհանին Սնահիտեան ո՛վ Սէլվի ,
 Այս գիշեր ալ օրօրէ բարձիկներուդ վրայ գիւս ...
 Մամերուդ վրայ այս իրիկուն համբոյրս բոց քայլ մընէ ,
 Այս իրիկուն այլևս՝ իրանդ մարմար՝ ձեռքիս տակ
 Վարդ մ'է ու ես տենդագին պիտի խմեմ հիւն իր բոց ,
 Ու թևերըս փաթթած մերկ իրանիդ՝ իբրև օ՛ձ ,
 Պիտի խմեմ հեշտանքը շրթունքներուդ զոյգ լեւակ ...
 Օ՛ն կաքաւէ՛ , կաքաւէ՛ որ պլլըլին խնդի պէս
 Յոյր մէջքիդ ես , յայրատ շունչով մ'հրանկէզ ...
 Ա՛յս իրիկուն շրթունքդ վարդ է , սէր է , նեկտար է
 Այս իրիկուն կիրքերուս բազինն ես դուն հեթանոս .
 Դուն՝ նուսուֆար ու նարգէս , արաքական զաղէլ ես :
 Օ՛հ , գիշերը ինչպէս մութ , ինչպէս դուրսըն էր խաւար ,
 Սենեկին մէջ կանգնեցաւ բամբիւն սէլվի իրանով :
 Այն ժամանակ ինք սէրն էր , ինք լուսինկան երկինքին :
 Ահ , ... ուսերէն ե՛տ նետեց , քօղն ապրուշիւմ — ձիւն ,
 մարմար ,

Եւ մերկացաւ իրանին գեղեցկութիւնն սատափէ ,
 Ու վար ինկան բանտուած իր զոյգ ծիծերը բուստէ ...
 Զանէն վազող դաղջ լոյսին շառալչներուն տակ դալուկ ,

Երկու աչքեր ան յանկարծ այլևս զիրար խաչեցին .
 Ու տենդահար, ջլապլնտ զոյգ պղինձէ բազուկներ . .
 Որոնց մէջ ինք բանարւած՝ վայրկեան մը վերջ կը նիւնէր . .
 Մոռցած այլևս հեթանոս իր աղօթքին « Պէյթը » սին
 Օհ, ինք ծաղիկ, ինք բազէ՛, ինք ծիր — կաթին կամ լուսին
 Ինչպէս մոռնալ վերջապէս տուիփը հեշտոտ մարդ — միսին
 Սյն ժամանակ յանձնուած բազուկներուն կտրիճին
 Խաւարին մէջ հեշտօրօր խօսեցաւ ինք մարմինին
 Հեթանոսեան աղօթքը որ քերթուածն էր Ալլահին՝
 Չէ՛, չէր կրնար ինք ճանչնալ բազուկներէն զիւցաղնին
 Ոյժ մ'աւ ելի զօրաւոր, — պայծառ անոր աչքերէն
 Տաճար՝ մ'ուր ինք աղօթէր, — այդ տաճարը զիւցաղն էր,
 Ուր Ալլահին կը ծխէր իր մարմինը — Աղօթք մը դէռ . . .

Կարիւ մ'ալ ցաւ այս իրիկուն ընկեցի,
 Վշիս երգը այժերոյդ սէ՛ր ակերեն,
 Ռոնֆ հեւֆոս գիշերին մէջ սրտօրեն
 Մոռացումի սերը կուրսն ալ ինծի

Գիշերներու յոռքեան մէջ միայնակ
 Սեւ անդոհներ զիս կը պստեն սուկայի,
 Ու սիրս աշայէս գիշերին հետ կը հալի .
 Գիշերին մէջ խօ՛յ սիրոյ մը պատարագ . . .

Հեծեծանքները վիշտերու քախծօրեն
 Տարսառնաքիւնը կուրսն մո՛ւր գիշերուան,
 — Ա՛յս մի նայիր արիս վրայ գերեզման . . .
 Մոռացումիս անցանքն է ան սորեն . . .

Գիշերին մէջ վիշտերու հետ միացած
 Մո՛ւր, սեւ խոհեր կը ցնորեն կրկին զիս,
 Ու սրտօրեն հասնումիս մէջ ո՛հ հոգիս
 Կուրսն ճորեն . . . անիծելով քեզ Աստուծ . . .

Անիծելով տաշտուն ծաղկաւի,
 Երանգները որ կը ցնդին աշայէս շոս .
 Կանիծեմ եւ մոռալ քախսքս իմ անգոր,
 Տրտնաքիւնը ծծելով յո՛ւ գիշերի

ԳԻՇԵՐՆ Ի ԲՈՒՆ

Գիշերն ի բուն կը հեծեծես,
Գիշերն ի բուն՝ դուն ալ ինձ պես,
Հիմ երազներ ամեն ասեմ
Ծաղիկ սիրտդ կը յօշոտեն :

Գիշերն ի բուն դուն առանձին
Գիշերն ինձ պես կուշան կրկին,
Ահ հիմ սեր մը, հիմ սեր մ'ինձ պես
Դեռ յգգուած կորուսեր ես :

Գիշերն ի բուն դուն ալ ինձ պես
Երազ մ'ունիս միայն կարծես,
Որուն հասար ահ կուշա դեռ .
Երազ՝ մ'որուն անունն է Սէր . . . :

ՆՈՐ ՍԷՐ

Դիրկս լեցուն վարդեր կարմիր ,
Շունչս համբոյրիդ կարօտ բոցին .
Կը վազեմ քեզ — ահ ըսէիր
Գէթ անունդ մութ գիշերին :

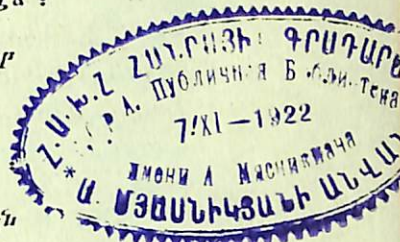
Գէթ անունդ ինձ ըսէիր ,
Որ խաւարած հոգիս բոցեմ
Երգիդ ձայնէն ես սիրալիր
Ու մանկանամ քեզմով նորէն :

Գոնէ անգամ մը մի՛ միայն
Ե՛կ փրփրասայ ինձ մութին մէջ ,
Քեզմով , քեզմով ես մանկանամ
Ու մոռնամ կեանքը բաղամովէն :

Ո՛վ ես , ո՛վ ես որ քեզ համար
Այսուհետեւ ա՛լ պիտի լամ ,
Քեզ անծանօթ ես սիրահար ,
Թերեւ մինչև սե՛ւ գերեզման :

Տարփանքիդ սէ՛ր ծաղիկներէն
Գուցէ զրկուիմ ես յաւիտեան ,
Գուցէ չիջի արեւ անդէն
Ու յաւիտեան քեզ չի ձանչնամ . . . :

Դիրկս լեցուն վարդեր կարմիր ,
Շունչս համբոյրիդ կարօտ բոցին ,
Կը վազեմ քեզ — ահ ըսէիր
Գէթ անունդ մութ գիշերին . . . :

ՎՐԻՊԱԿ

ՍԽԱԼ

Էջ	Տող	
11	4	դոդ
»	»	էգիտեմ
»	13	պսզ
22	6	լտեսին
24	15	զոր
27	4	զոր
37	12	պոդ
38	19	լզգայ
40	20	այսօրէն
41	3	ամօփուն
44	6	թարսիչ
46	7	ա՛լ
»	21	հեկցար
47	23	լքեզ
61	3	սէրս
63	7	լսէ

ՈՒՂԻՂ

Էջ	Տող	
11	4	հան
»	»	էգիտեմ
»	13	բոզ
22	6	լրտեսին
24	15	զորս
27	4	զորս
37	12	բոզ
38	19	լզգայ
40	20	այս օրէն
41	3	տրուփուն
44	6	թարչիչ
46	7	ալ
»	21	հալեցար
47	23	լզքեզ
61	3	սէրս
63	7	լսէ

ՅԱՆԿ

ԱԿՆԱՐԿՆԵՐ	9
ԻՆՁԼՐԻ ,	43
ԲՈՒԻՆ ԼԱՅԸ	45
ՍԱՐԵՐԳ (ԾԱՂԻԿՆԵՐ) I	47
« (ԿՈՅՐԸ) II	49
« (ԻՂՁԵՐ) III	20
ԱՂԲԻՐԻ ՍԷՐ	22
ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ	24
ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ	26
ՏՈՒՐ ԻՆՁ	28
ԱՆԴԱՐՁ ԳԵՏ	29
ՑՈՒՐՏ ԺԱՄԵՐ	31
ԱՆԿԱԽ ԽՈԿՈՒՄՆԵՐ	35
ՋԱԽՋԱԽՈՒԱԾ ԼԱՐԵՐ	46
ԼՔՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿԸ	49
ՍԻՐԵՐԳ	52
ԹԱԽԾԵՐԳ	53
»	54
ԾՈՎ	59
ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԾԱՂԻԿԸ	60
ՄԵՆԱԻՈՐ ԾԱՂԻԿԸ	62
ՍԻՐՈՅ ԹԱԽԻԾՆԵՐ	64
ՀԵԹԱՆՍԱԿԱՆ ԱՂՕԹԲԸ	67
ՏՐՏՄՕՐԷՆ	31
ԳԻՇԵՐՆ Ի ԲՈՒՆ	74
ՆՈՐ ՍԷՐ	75

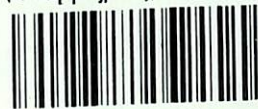
ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ԱՆՏԻՊ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԱՇՆԱՆ ԳԻՇԵՐՆԵՐ (ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ)
ԹԱԹԱՄԱԾ ԾԱՂԻԿՆԵՐ «
ՄԷՐ ԵՒ ՎԱՐԳ (ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ)
Մ . ՄԵԾԱՐԵՆՑ ԵՒ Պ . ԴՈՒՐԵԱՆ
ԱՅՕՌԻՉՄՆԵՐ
ԱՆՏԻՊ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵՆԷ
ԱՐՁԱԿ ԷՋԵՐ

ՄԱՄԼՈՅ ՏԱԿ Է

ԵՐԳ ԵՐԳՈՅ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0338523

25456